

Handlingsplan 2024 - 2028

Fornybarregionen:

Strategi for verdiskaping i Kristiansandsregionen

Kristiansand kommune

Birkenes kommune
Iveland kommune
Kristiansand kommune
Lillesand kommune
Lindesnes kommune
Vennesla kommune

Strategien kort fortalt

Sammen utgjør kristiansandsregionens seks kommuner Birkenes, Iveland, Kristiansand, Lillesand, Lindesnes og Vennesla en kraftfull motor for regional utvikling på Sørlandet, med Kristiansand som regionhovedstad. Verdiskapingsstrategien tar utgangspunkt i regionens positive utvikling med en ambisiøs visjon:

Regionen er landets ledende fornybarregion

Hele Agder er viktig for å oppnå bærekraftig verdiskaping og posisjonering av landsdelen.

Strategien er overordnet og gir retning for næringsarbeidet i kommunene i kristiansandsregionen.

Primærmålgruppen er næringsliv, virksomheter, studenter, besøkende og innbyggere. For kommunene i Kristiansandsregionen har vi satt oss følgende hovedmål:

Kristiansandsregionen er landets mest attraktive og bærekraftige region

For å nå posisjonen har strategien seks viktige satsingsområder:

- Energinæringer
- Infrastruktur og næringsareal
- Opplevelser
- Arbeidsplasser og kompetanse
- Internasjonal konkurranseevne
- Innovasjonskraft og omstilling til et bærekraftig lavutslippssamfunn

Strategien legger til grunn tre strategiske grep som bidrar til kommunenes verktøykasse for å nå målene:

- *Samhandling*: Videreutvikle forpliktende samarbeid
- *Bærekraft*: Legge bærekraftig utvikling til grunn for verdiskaping
- *Kommunikasjon*: Bruke strategisk kommunikasjon som verktøy for posisjonering og historiefortelling

Oppfølging av strategien

Verdiskapingsstrategien er vedtatt av alle seks by- og kommunestyrer i regionen i juni 2023.

Oppfølging skjer i et bredt samarbeid med offentlige virksomheter og selskaper, universitetet, næringslivets organisasjoner, kommunale og regionale utviklingsaktører, virkemiddelapparatet og regionens arbeids- og næringsliv.

Som en oppfølging av de strategiske satsingene er denne handlingsplanen utarbeidet med en fellesdel for alle seks kommuner, samt en lokal del for den enkelte kommune. Handlingsplanen samordnes med kommunenes øvrige økonomi- og handlingsplanprogramarbeid, og kommunestyrene prioriterer selv de viktigste sakene.

Det er næringsnettverket i Region Kristiansand som har ansvar for å bidra og stimulere til forpliktende interkommunalt og regionalt nærings samarbeid.

En samlet stemme

Strategisk kommunikasjon er et kraftfullt middel for å vise fornybarregionens styrker, skape påvirkning som bidrar til bedriftsetableringer og tiltrekke arbeidskraft. Gjennom effektiv historiefortelling vil vi styrke regionens konkurransevne og vise fram våre fortrinn og potensialer, slik at kunnskapen om, og interessen for, regionen øker.

Slik gjør vi det:

- Sikre en felles stemme i strategisk viktige næringspolitiske saker for regionen
- Etablere samarbeid mellom kommunikasjonsavdelingene i de seks kommunene gjennom et kommunikasjonsnettverk, som kan dele budskap og saksgrunnlag på tvers av kommunene
- Gjennomføre proaktivt arbeid med PR og mediesaker
- Bidra til regionalt samhandlingsprosjekt om kommunikasjon og posisjonering «Vekst i Sør»
- Bidra til posisjonering og synlighet av større konferanser i regionen
- Støtte opp om et sterkt nærings samarbeid i regionen

Kristiansand kommune

- Etablere og gjennomføre regionalt samhandlingsprosjekt om kommunikasjon og profilering (forprosjekt «Vekst i Sør»)
- Bidra til opprettelse av langsiktig prosjekt om kommunikasjon og profilering for økt attraktivitet
- Utvikle kommunikasjonsplan med tiltaksplan i tilknytning til Kristiansand kommunes kommunikasjon og profilering om/med næringslivet
- Bidra til posisjonering og synlighet om regionens utvikling og muligheter innen fornybar energi

Interessepolitisk påvirkning

Når kommunene jobber sammen for å fremme viktige saker for vår region, øker sjansen til å oppnå ønskede endringer. En samlet stemme gir økt synlighet og oppmerksomhet fra mediene, beslutningstakere og allmennheten. I sum handler interessepolitikk om å mobilisere krefter for å påvirke beslutningstakere og samfunnsforhold til beste for regionen og framtidig velferd for befolkningen.

Viktige interessepolitiske saker for næringslivet i regionen vil følges opp av Region Kristiansands arbeid med interessepolitikk nasjonalt. Blant aktuelle og viktige saker for næringsutvikling i regionen er:

- Forutsigbar og jevn tildeling av havvindområder og styrke nasjonalt kompetansesenter for havvind
- Forutsigbare og konkurransedyktige strømpriser for industri, næringsliv og husholdninger
- Forutsigbare rammebetingelser for investeringer i nye energibærere
- Bedre rammebetingelser og satsing på kollektivtransport i regionen gjennom byveksttalen
- Prioritere «Ankeret» (firefelts E 18 og E 39 gjennom Agder og gul stripe opp Setesdal) og Industrivei 460 til Lindesnes i Nasjonal transportplan
- Få flere statlige arbeidsplasser til regionen

Energinæringer

Mål: Kristiansandsregionen er en ledende og attraktiv region for energinæringer.

Vi er ledende innen energiproduksjon basert på regionens fortrinn, kompetansemiljøer og fornybare ressurser.

Vi tilrettelegger for nye investeringer i energinæringer for å sikre et næringsliv i bærekraftig utvikling og vekst, og bidrar i elektrifiseringen av Agder.

Fellestiltak	Ansvar	Samarbeidspartnere
Tilrettelegge for økt produksjon av fornybar energi og nye verdikjeder for produksjon, lagring og distribusjon.	Kommunene i regionen	Fornybarnæringen, Agder fylkeskommune
Bidra til utvikling av kraftknutepunkt og næringsarealer på Støleheia.	Kristiansand kommune, Vennesla kommune, KNAS, BULK, Statkraft	Agder fylkeskommune, Invest in Agder, Klimapartnere Agder, Glitre Nett/Å Energi, Avfall Sør, NCE Eyde
Etablere og utvikle nasjonalt kompetansesenter, Fremtidens havvind, Lindesnes industrisenter, testsenter og driftsbaser for havvind, og bidra til videreutvikling av havvind.	Kristiansand havn IKS, Southwind, Windport, Nasjonalt kompetansesenter for havvind Universitetet i Agder	Næringsalliansen Agder, GCE Node, REM testsenter, Universitetet i Agder, Fagskolen, Agder fylkeskommune, øvrige kommuner i Agder, Region Kristiansand
Utforske hvordan havvind påvirker omgivelsene gjennom deltagelse i WINDREG.	Universitetet i Agder	Kristiansand kommune, utvalgte kommuner i Agder, nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere
Synliggjøre og profilere regionens fortrinn for energinæringer ved å være vertskap for, og delta aktivt, på relevante messer og arenaer.	Kristiansand kommune, Invest in Agder	GCE Node, Næringsforeningen i Kristiansandsregionen, Agder fylkeskommune, Agder H2-nettverk, Greenstat, næringslivet og øvrige kommuner i regionen
Arbeide for etablering av en ny årlig nasjonal/internasjonalt konferanse og messe innen fornybar energi og det grønne skiftet.	Kristiansand kommune, Invest in Agder, Agder fylkeskommune, GCE Node, Næringsforeningen i Kristiansandsregionen, UiA, Å Energi, Innoventus Sør, OTD Energy, Slush'D Energy, kommunene i regionen	
Videreutvikle Agder H2 Nettverk Agder og bidra til at Agder blir en nasjonal hydrogen-HUB og Hydrogen Valley.	H2-nettverket, GCE Node, Kristiansand kommune, Kristiansand havn IKS	Agder fylkeskommune, Greenstat, Glencore, Å Energi, UiA, Sørlandets kompetansefond, Agder fylkeskommune, Region Kristiansand
Bidra til å etablere og utvikle grønne transportkorridorer gjennom prosjektet Grønn Jyllandskorridor og hydrogenveien.	Agder fylkeskommune	Kristiansand kommune, næringsliv, Kristiansand havn IKS, GCE Node, internasjonale partnere
Tiltak for Kristiansand kommune	Ansvar	Samarbeidspartnere
Bidra til kunnskapsinnhenting på hvordan kjernekraft og de fornybare energikildene best kan samvirke for å bevare og skape nye norske arbeidsplasser og konkurransedyktig norsk industri og næringsliv gjennom den grønne omstillingen og inn i nullutslippssamfunnet- og dele denne.	Kristiansand kommune	

Infrastruktur og næringsareal

Mål: Kristiansandsregionen har infrastruktur og næringsarealer som er tilpasset næringslivets behov.

Vi har attraktive arealer med riktig næring på riktig sted, uavhengig av kommunegrenser. Vi har god infrastruktur innenfor kraft, kollektivtransport og vei/bane/havn/lufthavn, og er gode vertskapskommuner for næringslivet. Kommunene vil sammen med staten ta felles ansvar for økt naturmangfold gjennom arealpolitikk, langsiktig planlegging og lokaldemokratiske prosesser.

Fellestiltak	Ansvar	Samarbeidspartnere
Samarbeide om forvaltning av næringsarealer som gir riktig næring på riktig sted i regionen, uavhengig av kommunegrenser.	Kommunene i regionen og regionens nettverk for samfunnsutvikling og plan	Statsforvalteren, Agder fylkeskommune, KNAS/ kommunene, Kristiansand Havn IKS
Prioritere effektiv utnyttelse av eksisterende næringsarealer, infrastruktur og havner, med minst mulig negative konsekvenser for klima, miljø og samfunn.	Kommunene i regionen	Statsforvalteren, Agder fylkeskommune, KNAS/kommunene, Kristiansand Havn IKS
Prioritere egnede arealer til fremtidsrettet energiproduksjon, lagring og distribusjon.	Kommunene i regionen	Statsforvalteren, Agder fylkeskommune, Kristiansand Havn IKS
Bidra til å sikre økt kapasitet og raskere utbygging av kraftinfrastruktur, herunder ny kystlinje.	Kommunene i regionen	Å Energi/Glitre Nett, Agder fylkeskommune
Legge til rette for at eksisterende bebyggelse og anlegg brukes lengst mulig og i større grad gjenbrukes, oppgraderes eller transformeres.	Kommunene i regionen	Statsforvalteren, Agder fylkeskommune, KNAS/kommunene, Kristiansand Havn IKS
Utvikle sirkulærøkonomi og næringsutvikling, ved å benytte side- og avfallsstrømmer fra industri og produksjonsbedrifter.	Agder symbiose/ Agder fylkeskommune, kommunene i regionen	Industrien/næringen
Sikre kollektivtilbud til viktige nærings- og industriområder jf. nye krav til BREEAM-sertifisering.	AKT, kommunene i regionen	Kommunene i regionen
Arbeide for økt kollektivtilbud i regionen.	AKT, Agder fylkeskommune og kommunene i regionen	
Arbeide for økt rutetilbud internasjonalt og økt regularitet innenlands ved Kristiansand lufthavn Kjevik.	Kommunene i regionen, Agder fylkeskommune	Flyplassutvalget, næringslivet, Region Kristiansand
Tilrettelegge infrastruktur og arealer for energistasjoner i hele regionen.	Kommunene i regionen	Agder fylkeskommune
Profesjonalisere kommunenes vertskapsrolle, sikre forutsigbarhet og yte god service og rask saksbehandling for næringslivet i møte med kommunene.	Kommunene i regionen	
Tiltak for Kristiansand kommune	Ansvar	Samarbeidspartnere
Arbeide for «Energi HUB Kristiansand» et utviklingsprosjekt for infrastruktur for nye energibærere for transport på vei, til sjøs og i luftfarten.	Kristiansand Havn, Kristiansand kommune	Kristiansand Lufthavn Kjevik, Agder fylkeskommune
Videreutvikle gode klima- og miljøvennlige løsninger for ferje-, cruisetrafikk og faste skipsanløp.	Kristiansand Havn, Kristiansand kommune	Agder fylkeskommune, Jyllandskorridoren
Tilrettelegge for alternativer til fossilt drivstoff på vei, sjø og luftfart.	Kristiansand Havn, Kristiansand kommune	
Synliggjøre attraktive næringsareal på relevante arenaer, flater eller løsninger, og være en god bidragsyter i innsalgsprosesser.	Kristiansand kommune	KNAS, grunneiere, eiendomsutviklere og Invest in Agder
Ivareta og støtte opp under videreutvikling av eksisterende næringsliv og energiforedlende virksomheter.	Kristiansand kommune	
Stimulere til sirkulærøkonomi og bidra til utvikling av industrielle symbioser gjennom blant annet CIRC prosjektet.	Kristiansand kommune, NCE Eyde	Klimapartnere Agder, Agder Symbiose, Business Region Kristiansand, næringslivet

Arbeidsplasser og kompetanse

Mål: Kristiansandsregionen er en vekstkraftig kompetanseregion.

Det er god balanse mellom tilbud og etterspørsel etter relevant kompetanse i det regionale arbeidsmarkedet. Regionen er kjennetegnet av et godt samspill mellom utdanningsinstitusjoner og arbeidsliv, og flere studenter kommer til regionen og velger å bli værende etter endt utdanning.

Fellestiltak	Ansvar	Samarbeidspartnere
Sikre kompetanse, arbeidskraft og få flere i arbeid, ved blant annet støtte opp om prosjekter som Flere i arbeid, Venneslabrua, Lindesneslosen, LEIDA m.fl.	Kristiansand kommune, Vennesla kommune og Lindesnes kommune, NAV og arbeidsmarkedsbedrifter; Universitetet i Agder	Øvrige kommuner i regionen, næringslivet, Agder fylkeskommune
Medvirke til at fylkeskommunen videreutvikler et godt yrkes- og fagskoletilbud som passer til arbeidslivets behov, og stimulere til at unge tar gode valg for egen utdanning.	Kommunene i regionen, Agder fylkeskommune	Partene i arbeidslivet, Fagopplæring sør
Jobbe for økt mangfold i arbeidslivet gjennom ulike sertifiseringsordninger og nettverk som f.eks. Likestilt arbeidsliv, Women in Business, Styreportalen og U40.	Kommunene i regionen, Næringsforeningen i Kristiansandsregionen, Agder fylkeskommune	Næringslivet
Videreutvikle tilbud og ordninger som gjør regionen attraktiv for internasjonal kompetanse og tilflyttere.	Kristiansand kommune ved Relocation Agder	Welcome Hub Agder, Universitetet i Agder, partene i arbeidslivet
Synliggjøre regionens behov for arbeidskraft ved å profilere utvalgte stillinger i aktuelle kanaler.	Kommunene i regionen	Næringslivet, NHO, KS, Universitetet i Agder
Oppfordre næringsliv til å lyse ut stillinger offentlig, ansette nyutdannede kandidater uten flere års relevant praksis og rekruttere studenter i faglig relevante sommerjobber.	Kommunene i regionen og partene i arbeidslivet	Næringsforeningen i Kristiansandsregionen, Karrieresprang, NHO, Agder fylkeskommune. Universitetet i Agder m.fl.
Stimulere til entreprenørskap i hele utdanningsløpet gjennom samarbeidsavtale med Ungt Entreprenørskap i alle kommunene i regionen.	Kommunene i regionen	Ungt Entreprenørskap
Tilrettelegge for samarbeid om utdanning og studentpraksis som møter næringslivets framtidige behov.	Kommunene i regionen	Region Kristiansand, næringslivet, Agder fylkeskommune, Universitetet i Agder m.fl.
Bidra til at universitetsbyene Kristiansand og Grimstad er attraktive studiebyer, og understøtte Prosjekt Studenttrivsel arbeid for økt studenttrivsel i regionen.	Kommunene i regionen	Universitetet i Agder og andre utdanningsinstitusjoner, kommunene i regionen, Agder fylkeskommune, SiA, Grimstad kommune, studentene og næringsforeningene
Tiltak for Kristiansand kommune	Ansvar	Samarbeidspartnere
Videreutvikle "Vekst i Sør", forprosjekt for posisjonering og profilering, for å tiltrekke og beholde kompetanse og arbeidsplasser i Agder.	Kristiansand kommune ved Business Region Kristiansand, Næringsforeningen i Kristiansandsregionen	Agder fylkeskommune, Bygland kommune, Arendal kommune, Grimstad kommune, NCE Eyde, Universitetet i Agder, Lister Nyskaping, GCE Node, Sørlandet sykehus
Samarbeide regionalt om lokalisering av statlige arbeidsplasser.	Agder fylkeskommune	Kristiansand kommune ved Business Region Kristiansand, Region Kristiansand, Næringsforeningen i Kristiansandsregionen
Være en offensiv samarbeidspartner med Sørlandet sykehus HF for å styrke arbeid med rekruttering, forskning, utdanning og undervisning.	Kristiansand kommune ved Business Region Kristiansand og Forskning og innovasjon	Region Kristiansand, Universitetet i Agder og Sørlandet sykehus HF
Bidra til at alle elever får mulighet til å bli bedre kjent med yrkesfaglig utdanningsprogram og mer praktisk og yrkesrettet undervisning.	Kristiansand kommune ved Oppvekst	Agder fylkeskommune, opplæringskontorene, Sørlandet sykehus HF, Tangvall Skole, Søgne Videregående skole, NHO, EBA, lokale virksomheter og Universitetet i Agder
Øke satsingen på karriereveiledning, og oppdatere rådgiverne om regionale arbeidsmuligheter hvert år.	Kristiansand kommune ved Oppvekst	NHO, NAV, Agder fylkeskommune, Rådgiverforum Norge, opplæringskontorene
Legge til rette for at studentene blir godt kjent med lokalt arbeidsliv gjennom blant annet oppgavesamarbeid, praksis, sommerjobber (Karrieresprang) og arrangementer.	Kristiansand kommune ved Business Region Kristiansand	Grimstad kommune, Prosjekt Studenttrivsel, utdanningsinstitusjonene, næringsforeningene, klyngene, virksomheter, studenter, SiA

Opplevelser

Mål: Kristiansandsregionen er en region med attraktive og bærekraftige opplevelser for innbyggere og besøkende. Vi tiltrekker oss nye innbyggere, besøkende og næringsliv, er synlige og har et godt omdømme. Vi har gode rammebetingelser og tilrettelagt infrastruktur for bærekraftig turisme og handel. Besøkende forlenger oppholdet når de besøker regionen og får en større bredde av opplevelser. Vi er en attraktiv matdestinasjon og tilrettelegger for store arrangementer som gir ringvirkninger for næringslivet.

Fellestiltak	Ansvar	Samarbeidspartnere
Etablere reisemålsledelse i Kristiansandsregionen for å sikre en bærekraftig utvikling av regionen som reisemål.	Kommunene i regionen i samarbeid med bransjeaktører	Visit-selskapene i regionen, næringslivet, frivillig sektor, kommunene og handelsnæringen
Styrke samarbeidet med og mellom Visit-selskapene for å forsterke den regionale satsingen på markedsføring av Kristiansandsregionen og utvide sesongen.	Kommunene i regionen	Visit-selskapene i regionen
Bidra til at opplevelser, messer og arrangementer skaper positive ringvirkninger i regionen.	Kommunene i regionen	Besøksnæringen, Visit-selskapene i regionen
Aktivt bruke kunst, kultur og kreative næringer for å tiltrekke innbyggere, besøkende og næringsliv.	Kommunene i regionen	Kulturinstitusjoner, handelsnæringen, næringsliv
Markedsføre tilbudene i regionen slik at besøkende forlenger oppholdet og får en større bredde av opplevelser.	Visit-selskapene og kommunene i regionen	Besøksnæringen, handelsnæringen
Legge til rette for at næringsliv, innbyggere og besøkende blir kjent med mulighetene for å velge lokalt produsert mat og råvarer.	Kommunene i regionen	Matregion Agder, næringen
Samarbeide med og støtte opp om Matregion Agder.	Agder fylkeskommune	Kommunene i regionen, produsentene
Tiltak for Kristiansand kommune	Ansvar	Samarbeidspartnere
Sertifisere Kristiansand som bærekraftig reisemål.	Visit Sørlandet	Kristiansand kommune, næringslivet og frivillige organisasjoner
Arbeide for å gjøre Kristiansandsregionen til en attraktiv by for konferanser og større arrangement hele året.	Prosjekt Møtebyen	Kristiansand kommune, Visit Sørlandet, hoteller, venues og andre virksomheter
Legge til rette for at arrangementer bidrar til bærekraftig verdiskaping og betydelige ringvirkninger for næringslivet i regionen.	Prosjekt Møtebyen, Kristiansand kommune	Lokale virksomheter
Prøve ut midlertidig løsninger i transformasjonsområder, eksempelvis Lagmannsholmen og CB-tomta.	Kristiansand kommune ved By- og stedsutvikling	KNAS, Næringsforeningen i Kristiansandsregionen, Kvadraturen gårdeierforening
Videreutvikle bydelssentre med sosiale møteplasser, handel, attraktive omgivelser og tjenestetilbud for alle hele året.	Kristiansand kommune ved By- og stedsutvikling og Business Region Kristiansand	Næringsforeningen i Kristiansandsregionen, Kvadraturen gårdeierforening, Kvadraturforeningen, Visit Sørlandet
Etterspørre mer sesongbaserte og økologiske matvarer i kommunens anskaffelser.	Kristiansand kommune ved Innkjøp og øvrige enheter i kommunen	Agder fylkeskommune, DRIV Agder, Innovasjon Norge
Stimulere til økt konkurranse i næringsmiddelanskaffelser, herunder å legge til rette for at lokale leverandører kan levere tilbud.	Kristiansand kommune ved Innkjøp og øvrige enheter i kommunen	
Gjennomfør årlige arrangementer og uker med strategisk viktige temaer utenfor sommersesongen, som eksempelvis En by for alle, Demokratiuka, Miljøuka og Techpoint.	Kristiansand kommune ved Business Region Kristiansand	Relevante samarbeidspartnere for de ulike temaene
Planlegge og gjennomføre den mest inkluderende folkefesten Tall Ships Race 2025.	Kristiansand kommune ved Kultur og innbyggerdialog	
Legge til rette for felles produktutvikling i regionens restaurant- og reiselivsnæring hele året.	Kristiansand kommune ved Business Region Kristiansand	Eksempelvis Smag og behag, Boen Gård, Under, Hos Moi, Det Norske brenneri, Visit Sørlandet og Næringsforeningen i Kristiansandsregionen

Innovasjonskraft og omstilling til et bærekraftig lavutslippssamfunn

Mål: Kristiansandsregionen har innovasjonskraft, med et næringsliv som er ledende på klimavennlig omstilling. Offentlig og privat sektor samarbeider om en kunnskapsbasert omstilling. Vi har konkurransefordeler gjennom bærekraftig bruk av naturressursene og innovative sirkulære verdikjeder. Vi har sterke innovasjonsmiljøer og kultur for entreprenørskap, og økt innovasjonsgrad i offentlig sektor som bidrar til å løse framtidige behov.

Fellestiltak	Ansvar	Samarbeidspartnere
Stimulere til innovasjon som kan bidra til å løse det store samfunnsoppdraget ved støtte og tilrettelegging, og som rådgiver og døråpner.	Kommunene i regionen	Næringsliv og virkemiddelapparat, Agder fylkeskommune
Stimulere til sirkulær økonomi gjennom samarbeid for å identifisere, synliggjøre og påvirke realisering av sirkulære forretningsmodeller.	Kommunene i regionen	Offentlig sektor, utdanningsinstitusjoner og relevante næringsaktører
Utforske mulighetene kunstig intelligens (KI) gir for utvikling av fornybarregionen.	Kommunene i regionen	Universitetet i Agder, CAIR, MiL, Digin, Næringsalliansen Agder, Agder fylkeskommune
Bidra i utredningsfasen av karbonfangst og-utnyttelse (CCS/CCU) ved Returkraft.	Kommunene som eiere i Returkraft	Avfall Sør/Returkraft, andre avfallsselskap og kommuner, Kristiansand havn IKS, Agder fylkeskommune
Bruke offentlige anskaffelser som verktøy til å stimulere til og innovasjon, klimavennlig omstilling og elektrifisering.	Kommunene i regionen	Kommunenes innkjøpsavdelinger, OFA (Offentlig fellesinnkjøp på Agder), Nasjonalt program for leverandørutvikling DFØ, Agder fylkeskommune og Digi Agder
Bidra til å veilede næringslivet gjennom virkemiddelapparatet og vise frem finansieringsmuligheter for næringsutvikling og klimavennlig omstilling.	Kommunene i regionen	Virkemiddelapparatet
Bidra til utvikling av virkemiddelapparatet for entreprenørskap, eksempelvis DRIV Agder og Innoventus Sør.	Kommunene i regionen	DRIV Agder
Benytte mulighetene digitalisering og ny teknologi gir for innovasjon i offentlig tjenesteproduksjon.	Kommunene i regionen	Digi Agder, Agder fylkeskommune, Universitetet i Agder, Digin
Tiltak for Kristiansand kommune	Ansvar	Samarbeidspartnere
Arrangere og utvikle konkurranse og samarbeid med startup- og investormiljøer for å løfte frem unge innovative selskaper med bærekraftige løsninger.	Kristiansand kommune ved Business Region Kristiansand	Virkemiddelapparat, næringslivet
Bidra til utvikling av arenaer for investorer, for å øke kapitaltilgang til etablerere og vekstselskap.	Kristiansand kommune ved Business Region Kristiansand	Innoventus Sør
Tilrettelegge for, og samarbeid med, små og mellomstore bedrifter om miljøsertifisering.	Kristiansand kommune ved Miljøvern	Stiftelsen Miljøfyrtårn, UN Global Compact/Næringsalliansen i Agder
Definere indikatorer, mål, rapporter og identifisere nødvendige tiltak for å nå mål om bærekraftig omstilling.	Kristiansand kommune ved Strategi	Kristiansand kommune ved Miljøvern, KS nasjonalt bærekraftsnettverk, Agder fylkeskommune, Næringsforeningen i Kristiansandsregionen (Nettverk for bærekraftsansvarlige), Klimapartnere Agder
Sikre god informasjon til innbyggere og næringsliv om nødvendige tiltak for å oppnå klimamål.	Kristiansand kommune ved Miljøvern	Business Region Kristiansand, Bølgen Bærekraftsenter, Klimapartnere Agder
Søke ekstern finansiering og bidra i forskning- og innovasjonsprosjekter.	Kristiansand kommune ved Forskning og innovasjon og Business Region Kristiansand	Forskningsinstitusjoner, offentlige og private virksomheter
Styrke FOU og innovasjon i næringslivet, og stimulere til økt samarbeid mellom akademia og næringslivet.	Kristiansand kommune ved Business Region Kristiansand	Forskningsinstitusjoner, akademia og næringslivet
Være en aktiv bidragsyter gjennom deltagelse og eierskap i Agder næringssselskap.	Kristiansand kommune ved Business Region Kristiansand	Agder fylkeskommune m.fl.
Videreutvikle E-waves til et bærekraftig bedriftsnettverk for e-handelsbedriftene i regionen.	Kristiansand kommune ved Business Region Kristiansand	Virksomhetene innenfor e-handel

Internasjonal konkurransevne

Mål: Kristiansandsregionen benytter mulighetene internasjonalt samarbeid gir for økt verdiskaping.

Vi prioriterer internasjonalt samarbeid og andre tiltak som styrker næringslivets internasjonale konkurransekraft. Vi har en internasjonal orientering i utdanningene på alle nivå og legger til rette for rekruttering av internasjonal kompetanse.

Fellestiltak	Ansvar	Samarbeidspartnere
Mobilisere næringslivet, universitet/høgskoler og offentlig sektor til deltakelse i internasjonale samarbeidsprosjekter og forskningsprogram (EU/EØS), og være en aktiv samarbeidspartner med Agder Europakontor.	Agder Europakontor	Kommunene i regionen, Region Kristiansand, Agder fylkeskommune, utdanningsinstitusjonene, næringslivet, forskningsinstitusjoner og klynger, samt universiteter i Skandinavia
Støtte opp om internasjonalt samarbeid mellom regionens FoU-miljøer og internasjonale samarbeidspartnere.	Kommunene i regionen	Agder Europakontor og Universitetet i Agder
Være en døråpner mot internasjonale markeder, med særlig vekt på USA og EU (Danmark, Tyskland og Nederland), utforske Asia og synliggjøre tilbudet av internasjonale virkemidler for næringslivet.	Kristiansand og Lindesnes kommuner, Invest in Agder/Norway	GCE Node, NCE Eyde, Næringsforeningen i Kristiansandsregionen, UiA, Norce, Fagskolen, næringsliv og øvrige kommuner i regionen
Legge til rette for mottak av internasjonale delegasjoner, visningsreiser, innsalg og oppfølging.	Kommunene i regionen	Næringsalliansen Agder, klyngene, Agder fylkeskommune, Invest in Agder og næringsliv
Bidra til at flere elever og studenter forberedes til et internasjonalt orientert arbeidsliv.	Kommunene i regionen	Utdanningsinstitusjonene, Agder fylkeskommune
Tiltak for Kristiansand kommune	Ansvar	Samarbeidspartnere
Utforske internasjonale nettverk som kan bidra til å styrke lokal tjenesteutvikling, eksempelvis NetZeroCities.	Kristiansand kommune ved Business Region Kristiansand	Invest in Agder
Lede og delta i internasjonale delegasjoner til møteplasser, messer eller andre arenaer som er relevante for lokale virksomheter.	Kristiansand kommune ved Business Region Kristiansand	GCE Node, NCE Eyde, Næringsforeningen i Kristiansandsregionen, Invest in Agder, Universitetet i Agder, NORCE, Fagskolen i Agder og næringslivet
Stimulere til at lokale skolelever deltar i Erasmus+.	Kristiansand kommune ved Oppvekest	Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse
Videreutvikle Relocation Agder.	Kristiansand kommune ved Business Region Kristiansand	Partnerne i Relocation Agder
Bistå lokale virksomheter med å rekruttere internasjonale medarbeidere, eksempelvis på arbeidsmesser i utlandet.	Kristiansand kommune ved Business Region Kristiansand	Partnerne i Relocation Agder, virksomheter, NAV, Eures, Invest in Agder, Næringsforeningen i Kristiansandsregionen
Aktiv oppfølging av større arbeidsgivere med internasjonale eiere i regionen.	Kristiansand kommune ved Business Region Kristiansand	Invest in Agder

Birkenes kommune
Iveland kommune
Kristiansand kommune
Lillesand kommune
Lindesnes kommune
Vennesla kommune